DE MARIËNBURG, GGZ ALTRECHT

SISTER ACT

A New York Tale of Ordinary Brilliance

Co Huigen

GASTHEER

"Zelfs de cliënten weten beter wat de bonusaanbiedingen bij Albert Heijn zijn."

Co is gastheer op een afdeling voor mensen met complexe uitdagingen. Die betaalde baan heeft hij verworven na deelname aan de eerste studie- en herstelreis voor cliënten (lees; consumers) uit Utrecht en omgeving. Voor die reis had Co jaren 'achter de begonia's' in zijn beschermde woning gezeten. Hij moest rondkomen van €50 per week. Eenzaamheid en verveling speelden hem lange tijd parten. Zelfs één bezoek aan een theater zat er in 10 jaar lang niet in. Tot de reis naar New York.

Co had bedacht dat hij een deel van zijn 'per diem' aan een kaartje voor een musical op Time Square zou besteden. Zijn keuze was gevallen op de musical 'Sister Act'. Bij binnenkomst had men hem de vraag gesteld wat hij tijdens de pauze zou willen drinken. De musical, Amerikanen nemen zoiets als 'totaalbeleving' niet licht op, benam Co de adem. Zo mooi vond hij het spektakel. In de pauze duurde het even voor hij had uitgevonden waar hij zijn bestelde cocktail kon afhalen. Tot zijn grote verbazing stond dat drankje, met daarbij een kaartje met de naam 'Co' erop, op een levensgrote tafel middenin de lobby. Het feit dat dit glas het enige glas was dat de tafel sierde, verhoogde zijn feestvreugde. De aanvang van het herstel van mensen zit hem soms in kleine details. Deze happening, tezamen met de vele ontmoetingen met Amerikaanse ervaringsdeskundigen, waren voor Co aanleiding, eenmaal terug in Nederland, zijn leven bij de hoorns te vatten.

Niet lang na terugkomst, Co had inmiddels al twee succesvolle optredens als Keynote op een congres achter de rug, werd Co een baan als gastheer op de Mariënburg gegund. Zijn aanstelling viel samen met een nieuw, door de directie van de Divisie WA, geïnitieerd beleid. Daar had de 'Triple C-methode, 'Herstel van het gewone leven', zijn intrede gedaan.

“Je moet zelf beginnen met geven.”

In een notendop en uit de mond van Marian de Jong, Projectleider Triple C. “Triple C* is krachtig in zijn eenvoud. Het motto van Co: “Doe maar gewoon” en “Go Go Go”, helpt ons enorm op weg bij het maken van de omslag in anders denken, kijken en doen. Het maken van deze omslag is nog helemaal niet eenvoudig. Sterker nog, het is een cultuuromslag in de GGZ die alleen mogelijk is wanneer van schoonmaak tot Raad van Bestuur een inspanning geleverd wordt.

Triple C reikt ons de handvatten aan om de omgeving anders in te richten en ook ‘gewoon’ te blijven doen als dat door ernstig probleemgedrag of door regels en procedures niet meer vanzelfsprekend is. Door bijvoorbeeld de omgeving anders in te richten en door in de relatie steeds weer aan te sluiten bij die ander, hoe moeilijk dat op een gegeven moment ook kan zijn. Dan begint Triple C pas echt. Het vraagt het uiterste van medewerkers en hiervoor is een intensieve ondersteuning nodig van de hele omgeving (in de breedste zin van het woord).”

Deze beknopte inleiding op ‘Triple C’ doet geen recht aan wat er op de nieuwe werkplek van Co is ingezet, zoveel kan ik nu al zeggen. Co beschikt op deze afdeling over een eigen kantoortje. Gedurende de dag dat ik met Co meeloop druppelen er met grote regelmaat cliënten binnen om een kop koffie te drinken en een praatje te maken. Wie ik dan ook spreek op deze klassiek uitgedoste afdeling (ze hebben er nog een originele verpleegpost), iedereen roemt Co en zijn ‘gewone mensen aanpak’. Op de gang hangt tot mijn verbazing een rooster met dagelijkse activiteiten. Elke dag wordt er iets met die mensen ondernomen. Ook als verpleegkundigen iets buiten de deur moeten doen, dan is het gewoon dat zij daarbij een cliënt meenemen. In deze setting wordt de invoering van iets nieuws nooit met “Nee” tegemoet getreden. “Eerst proberen en dan zien we wel hoe het uitpakt.”

Co heeft bij een bloemist geregeld dat er elke dinsdag gratis bloemen opgehaald kunnen worden. In de ochtend doet hij, met cliënten, boodschappen bij de Albert Heijn. Hiermee heeft hij zich de jaloezie van andere afdelingen op de hals gehaald, want die krijgen het ontbijt en de lunch nog via een cateringbedrijf aangeleverd. De lunch maakt meteen duidelijk wat hiervan de voordelen zijn. Er staat zoveel op tafel, dat het maken van een keuze qua beleg niet eenvoudig is. Een gemiddeld hotel doet ze dat niet na.

altrecht

De maaltijden en het menu zijn sinds de komst van Co weer onderwerp van gesprek. Op twee dagen in de week wordt er gewoon gekookt. Niks catering. Richard deed mij tijdens de lunch haarfijn en minutieus uit de doeken hoe je van ‘macaroni’ een meer dan bijzonder gerecht kan maken. Het heeft zeker 10 jaar geduurd, maar het staat deze week weer eens op mijn menu.

“Kwaliteit van bestaan is een co-creatie van de mens en zijn omgeving.”

Ok. De architectuur van de afdeling is gedateerd. Bij Emergis in Zeeland heb ik gezien dat het ook anders kan. Geen verpleegposten en isoleercellen meer. Dan kan er ook geen gebruik van gemaakt worden. Daar vervoegen cliënten zich in de avonduren bij de verpleegkundigen in de gemeenschappelijke ruimten, “Omdat ze anders zo alleen zitten”. Hier grenzen drie vleugels aan de centrale verpleegpost, ooit het hart van de afdeling. De aanblik van de afdeling is daarentegen bijzonder prettig te noemen. Het is er gezellig. Omdat het hart van de afdeling tegenwoordig door iets anders gevormd wordt. Die zit hem in de liefdevolle aanwezigheid en attitude van de hulpverleners.

"Ook het feit dat zij daar kunnen ervaren wat het is om naast "consumer" ook "operator" te kunnen zijn, blijkt steeds opnieuw bepalend te zijn."

Rob de Jong
directeur Willem Arntsz Huis, Altrecht,
over de Herstelreizen naar New York

Jan nodigde mij uit om zijn kamer te bekijken. Tot mijn opluchting had hij deze op geheel eigen wijze en met eigen meubels en middelen kunnen inrichten. Niks geen prefab IKEA rommel. Alle deuren van de kamers waren beplakt met foto's en tekeningen, van bewoners. Het is niet moeilijk te begrijpen dat sommige cliënten hier al jaren wonen en dat als prettig ervaren.

Een schone afdeling wordt als een gedeelde verantwoordelijkheid gezien. Iedereen draagt dan ook zijn steentje bij als het gaat om het schoon en leefbaar houden van de afdeling. Co schuwt het daarbij niet om bewoners een nieuwe functie toe te bedelen. Ik was er die ochtend getuige van hoe zijn 'secretaris' een schaal met koekjes opmaakte. Dat heet verantwoordelijkheid functioneel delegeren. Diezelfde schaal zag ik 10 minuten later terug tijdens het zogenaamde 'koffiemoment'. Ik ontkwam er niet aan een stuk of 10 lange vingers weg te werken, ook omdat die evenzoveel keren door bewoners aan mij werden aangeboden. Zo zijn er dagelijks tal van die 'momenten' in het afdelingsleven geroepen. Allemaal om de bewoners het gevoel te geven dat ze deel uitmaken van een community. De wetenschap dat hun bestaan betekenis heeft voor ons. Een gemeenschap waarin niemand alleen hoeft te zijn.

Bezoek van buiten wordt hier niet veronachtzaamd. Het wordt je naar de zin gemaakt. Onvoorstelbaar hoe een gesloten setting zo open kan zijn. Cliënten waren belangstellend en informeerden naar hetgeen ik kwam doen. Dat is tekenend voor het klimaat van een afdeling. Mijn gedachten dwaalden nu en dan af naar de film 'Awakenings' en ik kom er maar niet van los dat wonderen maakbaar zijn. We kunnen ze uitlokken.

De Mariënburg is daarvan het levende bewijs. The USA heet het land te zijn van onbegrensde mogelijkheden. Ik weet inmiddels beter. In Utrecht verstaan ze die kunst ook. Door Co in zijn koffer mee terug genomen.

Terwijl ik dit schrijf ligt Co op een Tunesisch strand, met een boek in zijn handen. Vijf dagen voor €355. Omdat hij dat (zelf) heeft verdiend. Hij is een wereldburger geworden. Co is 64. Geen haar op zijn hoofd die er aan denkt te stoppen met werken. Het is geen Triple C, maar ik spreek hier graag van een gezonde wederzijdse afhankelijkheid. Triple C staat voor 'Cliënt, Coach en Competentie'. Het is een open deur, maar dat kan ook anders. Laat me raden. Co, Co, Co?!

"Mensen maken mensen. Een menswaardige omgeving nodigt uit tot normaal menselijk gedrag."